

Jāgñ. 3, 190. MBh. 3, 6019, 8032. उपवासान्विविधानुषोष्य 10227. 13, 362. Sāv. 6, 12. R. 2, 24, 23. 26, 28. 28, 13. 3, 10, 4. 77, 25. 5, 18, 1. Suçr. 1, 70, 14. 80, 5. 2, 111, 5. 410, 13. 433, 5. Pāṇāt. 138, 9. Prab. 29, 5. Vrt. 32, 11. सोपवास der da fastet oder gefastet hat Jāgñ. 1, 175. f. आ 3, 261. — 2) m. *Anlegung eines heiligen Feuers* (अग्निधातुः) MALAMĀSAT. im ÇKDr. a fire altar Wils.

उपवासक n. = उपवास 1. MBh. 3, 13649. Jāgñ. 3, 316.

उपवासन (von वस्, वस्ते mit उप) n. *Anzug, Ueberwurf*: यदासन्ध्यामुपधाने यदौपवासने कृतम् AV. 14, 2, 65. यावन्तीः कृत्या उपवासने 49.

उपवासिन् (von वस्, वसति mit उप) adj. *fastend* MBh. 3, 13404. fg. 13734. 13, 1024. Çuk. 43, 12. Dhātus. 73, 10.

उपवाहन् (von वह् mit उप) adj. *hinfließend zu*: पुरोपवाहिनीं तस्य नदीं शुक्तिमतीं गिरिः । श्रीरत्नसूत्रम् MBh. 1, 2367.

उपवाह्य (wie eben) 1) adj. *herbeizuziehen, herbeizuführen* R. 2, 43, 16 (s. u. अपवाह्य). — 2) m. *ein Elephant, den ein König rettet*, H. 1222. Vgl. औपवाह्य.

उपविद् (von विद्, विन्दति mit उप) f. *das Aufsuchen, Erkunden*: उपविदा वङ्गिर्विन्दते वसु RV. 8, 23, 3.

उपविन्द (उ + वि) m. N. pr. eines Mannes gaṇa वाह्यादि zu P. 4, 1, 96. Vop. 7, 2.

उपविषार्शम् (von उप + विषाप्) adv. *am Flusse Vipāç* P. 5, 4, 107, Sch. उपविष (उप + विष) 1) n. *künstlich zubereitetes Gift* H. 1314. an. 2, 408. Verz. d. B. H. No. 967. — 2) f. षा N. einer Pflanze (s. अतिविषा) AK. 2, 4, 2, 18.

उपवीण्य (von उप + वीणा), उपवीणयति = वीणयोपगयति P. 3, 1, 25, Sch. Vop. 21, 17. Jmd. (acc.) *auf der Viṇā Etwas vorspielen* Raḡh. 8, 33. Naish. 6, 65.

उपवीत (von व्या, व्ययति mit उप) n. *das Behängtsein mit der heiligen Schnur; die heilige Schnur* AK. 2, 7, 49. H. 843. निर्वीतं मनुष्याणां प्राचीनावीतं पितृणामुपवीतं देवानामुपवीतं देवलक्ष्ममेव तत्कुरुते TS. 2, 3, 11, 1. GRHJASAMGR. 2, 58. KAUC. 2. कार्यामुपवीतं स्याद्विप्रस्योर्ध्वतं त्रिवृत् । शणसूत्रमयं राक्षो वैश्यस्याविकर्तौत्रिकम् ॥ M. 2, 44. 64. 4, 66. Jāgñ. 1, 29. सर्वे यज्ञोपवीतानि कृत्वा nachdem alle die Schnur für das Opfer (auf die linke Schulter) gebracht hatten ÇAT. Br. 12, 8, 4, 19. M. 4, 36. व्याख्योपवीतम् MBh. 13, 981. मुक्तायज्ञोपवीतानि KUMĀRAS. 6, 6.

उपवीतिन् (von उपवीत) adj. *die Schnur tragend, genauer यज्ञोपवीतिन् die Schnur, wie zum Götteropfer gehört, über die linke Schulter tragend*. उपवीतिन् VS. 16, 17. KĀTJ. Çr. 1, 7, 24. M. 2, 63. यज्ञोप ÇAT. Br. 2, 4, 3, 1. 6, 1, 12, 18. 12, 3, 1, 6. KĀTJ. Çr. 19, 3, 24. ĀÇV. Çr. 1, 1. GRHJ. 3, 2, 7. यज्ञोपवीती देवानां प्राचीनावीती पितृणाम् KAUC. 1. 8. 67. MBh. 3, 15841. 14, 1252. शुक्तायज्ञोपवीतिन् 13, 844. नागयज्ञोप 746. — Vgl. प्राचीनोपवीत.

उपवीर (उप + वीर) n. *ein best. böser Geist* Pār. GRHJ. 1, 16 in Z. d. d. m. G. VII, 531.

उपवृत्ति (von वर्त् mit उप) f. *eine Bewegung nach Etwas hin* Prab. 40, 2. Sch.: = संवर्णा.

उपवेणा (उ + वे) f. N. pr. eines Flusses MBh. 3, 14232. LIA. I, 576, N. 3.

उपवेद (उ + वे) m. *Neben - Veda, eine den 4 Vedem untergeordnete Klasse von Schriften*, PRAVARĀDHĪ. in Verz. d. B. H. 62, 11. MBh. 2, 450. Prab. 86, 1. das Bhāḡ. P. kennt deren vier: आपुर्वेद, धनुर्वेद, गान्धर्ववेद, स्थापत्यवेद ÇKDr. अर्थशास्त्र st. स्थाप Madhus. in Ind. St. I, 13. 22.

उपवेश (von विष् mit उप) m. 1) *das Sichniederlassen*: संवेशाय त्रिप-वेशाय वा in einer Formel TS. 3, 1, 3, 1. 2. 7, 5, 3, 1. KĀTJ. Çr. 25, 14, 16. समुद्रोपवेश R. 5, 92 in der Unterschr. — 2) *das Obliegen, Sichhingeben*: प्रायोपवेश R. 5, 32, 25. MBh. 3, 250 in der Unterschr. Vgl. उपवेशन, उपवेशिन्, विष् mit उप und आस् mit उप.

उपवेशन (wie eben) n. 1) *das Niedersitzen* (Dhātus. 24, 11); Sitz ĀÇV. Çr. 4, 8. 3, 12. KAUC. 63. — 2) = उपवेश 2: प्रायोपवेशन MBh. 3, 15138. R. 1, 3, 26. 4, 53, 3. 53, 11. Pāṇāt. 30, 15. 207, 7. Raḡh. 8, 93.

उपवेशि m. N. pr. eines Mannes ÇAT. Br. 14, 9, 4, 33. — Vgl. औपवेशि. उपवेशिन् (von विष् mit उप) adj. *obliegend, sich hingebend*: प्रायोप-वेशिनः MBh. 13, 1359. — Vgl. उपवेश, उपवेशन.

उपवेष्ट (von विष् mit उप) m. *Schürhaken* (von grünem Holze): यत्स्थेनं वेष्टवेष्टेण वा योयुष्यते TS. 2, 6, 3, 5. उपेव वा एनेनैवेष्टेवेष्टि तस्मा-दुपवेष्टो नाम ÇAT. Br. 1, 2, 4, 3. वेष्टो ऽस्युपवेष्टो दिष्टो ग्रीवा उप वेष्टेडु VS. KĀTJ. P. 1. KAUC. 81. शङ्कुश्चैवोपवेष्टश्च द्वादशाङ्गुल इष्यते GRHJASAMGR. 1, 84. मूलादुपवेष्टं करोति KĀTJ. Çr. 4, 2, 12. उपवेष्टमादापापाम् इत्पङ्गरा-न्प्राचः करोति 2, 4, 26. 3, 25.

उपवेष्टाव n. *die drei Tageszeiten* (Morgen, Mittag und Abend) H. 140. — Scheinbar von उप + वेष् Flöte (?).

उपव्याख्यान (von व्या mit उप + वि + श्रा) n. *ergänzend: Deutung, Erklärung*: आदित्यो ब्रह्मेत्यदेशस्तयोपव्याख्यानमसदेवेदमग्र आसीत् u. s. w. KĀND. Up. 3, 19, 1. श्रोमित्येतदन्तरिमिदं सर्वं तस्योपव्याख्यानम् Māṇḍ. Up. 1.

उपव्याघ्र (उप + व्याघ्र) m. *der kleine Jagd-Leopard* (चित्रक) RĪGĀN. im ÇKDr.

उपव्युषसम् (von उप + व्युषस्) adv. *beim Verschwinden der Morgenröthe* KĀTJ. Çr. 21, 3, 13.

उपशद s. औपशद und शद.

उपशम (von शम् mit उप) m. *das zur Ruhe-Gelangen, Nachlassen, Aufhören*: प्रपञ्चोपशम Māṇḍ. Up. 7. न हि मे मन्युराव्युपशमं गच्छति MBh. 1, 785. AMAR. 3. रोगोपशम Suçr. 1, 1, 11. 20, 2. 21, 2. 4. 2, 1, 8. दा-क्षोपशम Pāṇāt. 233, 2. परीतोपो ÇĀNTIÇ. 1 in der Unterschr. भयोप ÇAT. Br. 57, 11. वृष्टेरुपशमः 80, 21. Ruhe: जगत्पुपशम (lies: ऽमे) ज्ञाते नष्टप-ज्ञोत्सवक्रिये MBh. 3, 8753. तथापमपि कृतकर्तव्यः संप्रति परामुपशम-निष्ठो प्रातः Prab. 3, 15. Ruhe des Gemüths H. 304. (विभूषणम्) ज्ञानस्यो-पशमः BHARTṚ. 2, 80.

उपशमन n. 1) (wie eben) *das Erlöschen* Nir. 7, 23. — 2) (vom caus.) *das zur Ruhe-Bringen, Stillen*: कृत्तेन कोपोपशमनक्रिया MBh. 1, 587. व्याधीनामुपशमनार्थम् Suçr. 1, 2, 8. मेघपीडोपशमननिमित्तम् Pāṇāt. 118, 22.

उपशमनीय (von शम् im caus. mit उप) adj. *zur Ruhe zu bringen, zu stillen*: रोग Sām. D. 2, 8. ऽनीयत् nom. abstr. ebend.

उपशय (von शी mit उप) 1) adj. *danebenliegend, daliegend*: यूप TS.